

Izbaja, izvršni urednik, ...

Ljubljanska knjižnica ...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. ...

Narodna duša Zaključek pogajanj med radikali in radičevci

Pred ostavko sedanje vlade — Vlada RR na obzorju

Značilno je, da je tudi občinski komisar Dolini, imenovan od oblasti, občutil dolžnost, da se pokloni pred spominom svetlečnega župana te občine, svobodno izvoljenega po volji ljudstva, pokojnega Josipa Pangerca.

Ta priznanja možu takega kova, kakršen je bil pokojni Josip Pangerc, imajo, če se pogledamo v razmišljanje, globoko pomembnost. Predočimo si Pangerca — javnega delavca. Ljudstvo mu je poklonilo svoje zaupanje, poverilo mu je upravo svoje občine in poslalo ga je v deželni zbor kot zastopnika svojih interesov in borca za svoje pravice.

In narod mu je bil hvaležen za njegovo udanost, zvestobo in neustrašnost v borbi. Zgovoren izraz te hvalečnosti so bile ponovne izvolitve na vodilna mesta v občinskem, socialnem in političnem življenju. Pangerc je bil veren tolnač miselnosti ljudstva pred vnanjim svetom in v naši politični organizaciji.

Kakor pa mu je na eni strani ta skladnost v volji in ciljih naslajala življenje in nalogo njegovo v službi naroda, tako mu je že v avstrijskih časih nakopavala sovraštvo mogotcev, tradicionalno nasprotij ljudski volji, mu ni šla v račune njihove upravne in politične — nemodrosti in krivici. Preganjali so ga, zasledovali, da bi mu odtegnili, kar mu je bilo najdragocenejše, njegov granitni oslon: zaupanje ljudstva. Posrečilo se jim je sicer, da so si pridobili za svoje namene kakega slabšča v miselnosti, toda vse, kar je bilo zdravega v ljudstvu, je ostalo zvesto na strani Pangerčevih.

Pa tudi v zadnji dobi, ko so na mesto avstrijskih mogotcev pršli novi gospodarji, se je ponavljala zgodovina Pangerčevih doživljenj: njegovega zadoščanja in trpljenja. Bil je v črni knjigi, ker je z neustrašnostjo in značajnostjo zvesto vztrajal pod zastavo svojega naroda. Vsa očitna nasprotstva in podzemski rovarjenja pa niso mogla upogniti moža, oslabiti njegove volje in zastrašiti njegove duše. In zapomnijo naj si sedanjí oblasti: predstavniki avstrijskega režima in drugi zapeljani njegovi nasprotniki so noteti izpodkopati v ljudstvu zaupanje do svojega voditelja. A kaj so dosegli? Izpodkopavali so zaupanje v ljudstvu do — njih samih! Narodna duša je bila močnejša, nego vsi njihovi zlohotni napori in njihove mahinacije!

Zakaj predočamo tu zgodovino življenja Pangerčevega kot javnega delavca in borca za koristi in pravice svojega naroda? Zato, ker se je ta zgodovina ponavljala tudi v novejših časih. In zato, ker je v doživljenj Pangerčevih primer za tolike druge, ki se postavljajo v prve vrste narodnega snovanja! Kdor se odkrito in brez strahu uveljavlja v javnem življenju svojega naroda, je — zapisan v črno knjigo. Ne le njegovo javno delovanje, ampak tudi njegovo zasebno življenje je neprestano pod nadzorstvom paznih in strojih očes. Tudi v sedanjih časih se ponavljajo poizkusi, da bi se takí javni delavci postavili pred ljudstvom v krivo luč, da bi se ustvarilo navzkrižje med voljo ljudstva in nameni njihovega javnega delovanja. Toda tudi danes ostajajo taki poizkusi brezuspešni, izvršeni nekoliko sporadičnih nečestnih slučajev. Zdravo jedro ljudstva zaupa slej ko prej tistim, ki nosijo v sebi narodno dušo in ki postopajo tako, kakor jim velewa ta duša — brez strahu pred črno knjigo. Oni, ki nam krojijo usodo, naj modro upoštevajo že gorí označeno dejstvo, da so predstavniki avstrijskega režima s svojimi metodami izpodkopavali zaupanje ljudstva le — do njih samih!! To jim bodi v svarilo! V pouk naj jim bodo časti, ki jih je izkazalo ljudstvo Pangercu na manifestantnem način povodom njegove smrti, vsi tisti prisiščni izkazi priznanja in hvalečnosti. Ko so zemске ostanke tega zaupnika ljudstva izročali zemlji, je govorila prava in pristna narodna duša. Njen govor je bil tako silen in nepremagljiv, da so se mu morali pridružiti tudi zaupniki naših sedanjih gospodarjev! V našo in njihovo korist bo, če bodo hoteli poslušati in uvaževati glas narodne duše!

Primer Pangerčev pa bodi v pouk tudi našim sodržavljanom druge narodnosti. Saj to ravno je, čemur se moramo najbolj čuditi, da v italijanski javnosti ni razumevanja za srčne utripe našega narodnozavednega ljudstva. Nerazumljivo je, da oni, ki jim je glavna karakterna poteza ta, da to, kar jim kipi v narodni duši, vre iz nje kakor silen val — da ravno oni ne morejo razumeti, da tudi drug narod ima svojo

BEOGRAD, 11. (Izv.) Danes sta se vršila s tem so bila pogajanja med zastopniki obeh strank zaključena. Podpisani je bil zapisnik pogajanj; nekateri trdijo, da je bil podpisan tudi sporazum. Zapisnik bo izročeno Pašiču v odobritev.

Jutri se sestane klub narodne radikalne stranke. Na tem sestanku bo ministarki predsednik Pašič pripravil klub, naj odobri sporazum z radičevci. V ponedeljek se sestane radičevski klub, ki bo tudi razpravljalo o sporazumu z radikali.

Za jutri ali ponedeljek se pričakuje odstop vlade. V sredo bi bila vlada RR (radikalov in radičevcev) že dovršeno dejstvo. V tej vladi bodo dobili radičevci 4 portfelje, med temi portfelji ministrstva za socialno politiko, prosvete in agrarne reforme. Zadnji portfelj bo baje prevzel Pavle Radič. Nadalje dobijo radičevci 3 državne podtajnike in enega izvenparlamentarnega svetovalca v finančnem ministertvu.

Ker odide Nikola Pašič na letovišče, ga bo zastopal Uzunović. V radikalnih krogih vlada velika nestrpnost, ker se veda o sporazumu niti ne demantirajo, niti ne potrjujejo. Zdi se, da so radičevci sprejeli vse pogoje radikalov, ker jim gre v prvi vrsti za to, da pridejo na vsak način na vlado in da rešijo Radiča iz ječe ter svoje stranko pred razpadom. Priglasili so na ustavo in na izglasovanje vseh pripravljenih zakonskih načrtov, med temi tudi načrta za tiskovni zakon.

Popoldne so se sestali načelniki opozicije. Seje se je udeležil tudi Pavle Radič, ki pa ni hotel podati nikakih izjav glede sporazuma. Na sestanku so razpravljali le o delovanju narodne skupščine.

Sen. Boni bo pokopan na Palatinu

RIM, 11. Vlada je sporazumno z ministrom za notranje zadeve in naučnim ministrom odredila, da se sen. Giacomo Boni pokopuje na Palatinu. Pogreb se je vršil danes ob 17. uri in sicer v cerkev S. Maria Nuova, kjer ostane truplo, dokler se ne pripravi grobnica na Palatinu.

Anglesko mnenje o sen. Boniju

LONDON, 11. Vsi listi so prinesli vest o smrti sen. Bonija. Vesti dostavljajo različne komentarje. «Daily Telegraph» piše: Izginil je mož, ki je poznal Rim boljše kakor vsak moderní arheolog. «Times» pravi: Nikdo ni dosegel slavnih uspehov v rimski arheologiji. Giacomo Bossi je izobil besede iz starodavnih rimskih kamnov.

Zboljanje duhovniških plač

RIM, 11. Pravosodno ministertvo sporoča, da se bodo poviški duhovniških plač, ki so bili dovoljeni z ukazom-zakonom 31. marca 1925. od 1. aprila dalje, izplačevali obenem z nakazilom plač za julij. Ti poviški se niso mogli precej izplačati, ker ima verski fond zelo malo uradnikov na razpolago.

Prisega novih ministrov

PISA, 11. Danes ob 7. uri je prispel iz Genova minister za narodno gospodarstvo on. Belluzzo. Ob 8.15 se je pripeljal iz Rima novi finančni minister conte Volpi v spremljevanju državnega podtajnika on. Suardo. Ob 9.30 so vsi trije odpotovali v S. Rossore, kjer sta nova ministra položila prisego v roke kralja ob 10 uri. Ministra in državni podtajnik so ostali pri kralju na obedu. Ob 13.22 sta conte Volpi in Suardo odjetovala proti Rimu, on. Belluzzo pa se je odpočijal z avtomobilom v Viareggio.

Angleška mornarica v Genovi

GENOVA, 11. Danes je priplula v tukajšnje pristanišče divizija angleške mornarice, divizijo tvorijo: admiralska ladja Iron Duke, 2 križarki in 5 podmornic. Diviziji poveljuje admiral Michel Hodus. Angleškimi mornarjem se pripravljajo te dni velike manifestacije.

Pismo iz Jugoslavije LJUBLJANA, 10. 7. 1925.

Protokol pogajanj za sporazum med radikali in radičevci je, kakor pravijo poročila, gotov. Protokol obsega vsa načelna in važnejša vprašanja, ki so jih obravnavali radikalni in radičevski delegati, dočim o manj važnih in le bolj tehničnih vprašanjih ne govori. Tako tudi ne o številu portfeljev, ki bi pripadli radičevcem. To vprašanje bo rešeno šele tedaj, če bo protokol sporazuma odobren od merodajnih faktorjev, to je od g. Pašiča, od radikalnega kluba in radičevskega poslanskega kluba.

Radičevci so zelo optimistični in prepričani, da bo šele v tem zasedanju prišlo do izprememb v vladi in do instalacije parlamentarne radikalno-seljške vlade. Nasprotno pa so tudi samostojni demokrati optimistični in prepričani, da do nove vlade RR ne pride in da ostane vlada na-

narodno dušo! Dušo, ki kipi v nji, ki yriska v dnevih sreče in plaka ob vsaki krivici in vsakem žaljenju čustev v nji. Prava psihološka zagonetka je, da ravno oni, ki imajo tako ognjeno in kipečo narodno dušo, ki daja smernice vsemu njihovemu uveljavljanju, ne morejo razumeti, da ima tudi naše ljudstvo svojo dušo ter da nečjejo upoštevati in spoštovati čustva v nji! Oblastniki in naši sodržavljaní italijanske narodnosti naj pridejo že enkrat do spoznanja, da politika, nasprotna narodni duši, donasa le zlo, ki mora neogibno poraiti zopet le zlo!

Lukiničeva afera

Narodna skupščina se je sestala ob 9.30. Poslanec Radosavljevič je postavil nujen predlog, da se dovolí država podpora po toči poškodovanim krajem. Tudi poslanec Kenselja je postavil predlog, naj država poddeli podporo kmetovalcem Stupice, ki jim je toča napravila okoli 1 milijon škode. Oba predloga sta bila sprejeta.

Natò je bil izvoljen preiskovalni odbor, ki naj preište delovanje ministra Lukiniča. V odbor so bili izvoljeni naslednji poslanci: Vaso Jovanović, Jaroslav Valošević, Juro Krnicelić, dr. Leovac, dr. Popović, Pera Jovanović, dr. Hodžar, dr. Pečić, Šibenik, Žanič, Kapetanović in Šumenković. Odbor mora sestaviti poročilo o aferi Thurn-Taxis ter ga predložiti v teku 20 dni narodni skupščini.

Prihodnja seja skupščine se bo vršila v ponedeljek. Na današnji red pride interpelacija poslance Smodeja o priklonitvi Avstrije k Nemčiji. Zunanji minister bo takoj odgovoril.

Popoldne se je anketni odbor konstituiral in je bil poslanec Valošević izvoljen za predsednika.

Znižanje izvoznih carin v Jugoslaviji

BEOGRAD, 11. (Izv.) Danes se je sestala gospodarsko-finančni odbor ministra. Na seji je bilo sklenjeno, da se morajo znižati izvozne carine, predvsem carine na živino, koruzo in les.

Ureditev prometa med Jugoslavijo in Bol. garijo

BEOGRAD, 11. (Izv.) V Pirotu so se zaključila pogajanja za ureditev prometa med Jugoslavijo in Bolgarijo. Bolgarski delegati so odpovali.

cionalnega bloka na krmih. Po mnenju samostojnih demokratov bi bilo samo to mogoče, da bi se v vlado nacionalnega bloka pritegnili tudi radičevci.

Značilna je izjava g. Pribičevića v beograjskem «Vremenu». V tej izjavi pravi g. Pribičević z vso odločnostjo, da ima kategorične izjave merodajnih faktorjev radikalne stranke, da se sploh ne misli na kako kombinacijo brez samostojnih demokratov. Razen tega da ve pozitivno, da pristojni faktorji narodno-radikalne stranke (to je šef stranke, g. Pašič, glavni odbor stranke in poslanski radikalni klub) niso storili nobenega sklepa glede koalicije z radičevci brez samostojnih demokratov.

Izjava g. Pribičevića je torej jasna, na drugi strani pa so jasne tudi izjave radičevskih delegatov.

Kdo ima prav? — Nemogoče je izreči točne sodbe in tudi najbolj vestna analiza dogodkov ne privede do jasnosti. Odločitev je namreč v rokah g. Pašiča. Kakor bo on odlečil, tako se bo zgodilo. G. Pašič sam ni dal nobene izjave, po kateri bi se moglo sklepati, kakšno je njegovo stališče. Mnogo stvari govori za to, da bo g. Pašič odlečil v prid samostojnim demokratom. Je pa tudi precej argumentov, ki govore proti.

Po vsem svojem miselnju je g. Pašič čisto gotovo bližji samostojnim demokratom ko pa radičevcem. G. Pašič bi se moral na stara leta naravnost preorientirati, da bi mogel koalicijo z radičevci razumeti tako dobro, kakor mu ugaja koalicija s samostojnimi demokrati. V tem dejstvu je argument za izjavo g. Pribičevića. Drugo dejstvo, ki govori za Pašičevo odločitev proti koaliciji z radičevci, je miselnje v radikalnem klubu. Kakor je nesporno, da večina poslancev za sporazum z radičevci, tako pa je tudi precej poslancev proti njemu. In ravno včeraj je tudi iz nasprotja do sporazuma z radičevci podal podpredsednik radikalnega kluba Dragović svojo ostavko.

Če bi ne bilo g. Pašiča in če bi odločevali samo radikalni delegati, potem bi bil najbrže sporazum med radikali in radičevci sklenjen. Tako pa je usoda sporazuma negotova in ravno toliko verjetnosti je, da bo odbit, ko da bo sklenjen.

Glede presoje o usodi sporazuma je važno vprašanje, kaj bo, če bo sporazum odbit. Tedaj postaja vse jasnejše, ker stopijo strankarski oziri zelo v ozadje. Predvsem je gotovo eno, da bo v bodoče mnogo težje skleniti sporazum, kakor do sedaj. Že sedaj močno nezadovoljstvo med Hrvatí proti sporazumu — in nasprotje med Hrvatsko Zajednico in HSS govori o tem zelo jasno — bo silno naraslo in zgoditi se more, da bo šel po Hrvatskem samo en glas, da se jih je skušalo s pogajanjí opehrti. Iz take «stimung» more zrasti vse mogoče in zlasti zopetna absenca Hrvatov iz skupščine ni izključena.

(Glej tudi zadnja telefonska poročila iz Jugoslavije. — Op. ur.)

Sicer pa je vladal v skupščini kljub večrajšnjemu pretepu vendarle spravljeviši duh. To se najbolje vidi iz kompromisov, ki jih dovoljuje vlada pri tiskovnem zakonu. V zakonodajnem odboru so bile najhušje določbe pladnega načrta izpremenjene in ko bo o njih razpravljalo še plenum zakonodajnega odbora in dovolil tudi razne olajšave, potem bo novi tiskovni zakon opreročen vsaj najbolj trdih določb. Ampak novinarji se vseeno ne bodo smeli smejeti

in paziti bodo morali vse drugače ko do sedaj, kaj da bodo pisali.

V skupščini sami krič, prepír in pretop, kadar se pripravajo samostojni demokrati z radičevci in radikali z zemljoradniki. Tu ni nobenega obzira, tu je nasprotje večno. In vedno isti poslanci nastopajo kot akterji. Sedaj, ko se razpravlja Lukiničeva afera, je posebno dosti prilike za hrupne prepire, ker radičevci obtožujejo in samostojni demokrati odgovarjajo s protiožbahmi. Kako bo končala razprava o ukinjenju veleposestva Thurn-Taxis, tudi ni mogoče reči, ker zavisi tudi njena rešitev od usode sporazuma. Če ostane vlada nacionalnega bloka, potem bo afera z demisijo ministra Lukiniča odpravljena. V nasprotnem slučaju pa bo tudi njen izid drugi in te se zlasti, ker po referatu doktorja Perića ni nobenega dvoma, kako je nazivanje radikalnega kluba v tej stvari.

Par podatkov za vzrok dviga dinarja. Finančno ministertvo je objavilo interesantne številke o državnem gospodarstvu. (Številke v milijonih dinarjev.)

- 1. Proračun za l. 1924-25. Proračunjeni izdatki 10.405. Dejanski izdatki 10.579. — Proračunjeni dohodki 10.405. Dejanski dohodki 11.190. — Suficit 610, ki se porabi za pokritje izrednih dohodkov.
- 2. Proračun za l. 1925-26. je uravnotežen z vsoto 11.910.
- 3. Dvanajstine za april, maj, junij, julij izkazujejo 4.181 dohodkov in stroškov.
- 4. Dvanajstine za avgust, september, oktober in november pa za 85 milijonov manj, torej 4.015.
- 4. Državni dohodki. Dohodki monopola so bili za mesec april predvideni s 158, dejali pa so 187 milijonov.

Enak porast so žale tudi carine, neposredni davki in trošarina, dočim so dohodki od taks padli.

5. Državni dolževci. Predvojni dolgovi znašajo 2.217, vojni 15.312, povojni 6.054, dolg po innsbrusckem sporazumu 1.353, vsi 24.938 in znaša letna anuiteta 467 milijonov dinarjev. (Računano po dnevnem kurzu od 30. junija.)

6. Leteči dolgovi. Boni državne blagajne: za železniško ministertvo 66, za ostala ministertva 53, 6 odstotni boni, emitirani v Ameriki 171 milijonov.

Neplačani računi: železniško mín. 220, vojno 202, ostala 30 milijonov.

Neplačane razlike uradniških plač 744 milijonov.

7. Na račun reparacij je bilo prejetih od Nemčije 15.844.488 zlatih mark, od Bolgaroke po neučluskem miru 215 milijonov 575.980 dolarjev in 23.571 ton premoga. Po zaključnem protokolu od 1923. je plačala dalje Bolgarska 1.960.000 zlatih frankov in dala v naturi koruze za 1.102.500 fr. frankov. Od Madžarske je bilo sprejetih 193.090 ton premoga.

8. Narodna Banka. Podlaga v kovnem zlatu je narasla od 64 milijonov v l. 1922 na 72 v l. 1925, kovinska podlaga (zlato, srebro, blagajna in depoji v tujini) pa od 349 na 461.

Državni dolg pri Narodni banki je padel v istem času od 4.205 na 4.152. Število bankovcev je naraslo od 5.039 na 5.644.

9. Državne železnice. L. 1922. je bilo normalnotirnih železnic 5.359 kilometrov, prog s širino 0.75 m 2.167 km in prog s širino 0.60 m 482 km. Za leto 1924 veljajo številke 5.510, 2.262 in 482 km.

10. Vloge v denarnih zavodih. L. 1923. 3.581; l. 1924. 4.800.

11. Zunanja trgovina. Uvoz: l. 1922 6441, l. 1923 8.309, l. 1924 8.221. Izvoz pa je rastele sledeče: 3.691, 8.048, 9.538.

12. Kurs dinarja v Curihu. 31. dec. 1922 5.60, 31. dec. 1923 6.47, 31. dec. 1924 7.85, 30. junija 1925 9.—

13. Indeks cen: Leta 1913 100, februar 1923 2098, februar 1924 2034, junij 1925 1824.

Bilanca je torej ugodna in odtehta vse nesporazume v političnem življenju.

R. S.

Francoske težave v Maroku

Kolonialna voja, ki jo vodi sedaj Francija v Maroku proti Rifancem, je zelo poptna. Abd el Krim, predsednik republike Rif in obenem vrhovni poveljnik vstaške vojske, razpolaga baje s 50.000 bojovníki, a na ozemlju, ki ga sedaj obvladuje Abd el Krim, ne prebiva več kakor 300 tisoč prebivalcev. Dežela je gorata in se razteza od Melile do Tetuana ob severnem afriškem obrežju. To ozemlje je tvorilo takozvano špansko cono Maroka. Vsed zadnje nesrečne voine so se Španjolci umaknili na malo ozemlje polotoka, ki leži ob Gibraltarju.

Južno od španske cone leži francoski Maroko. Francozi so v tej deželi sezidali mnogo cest in železnic in jo zvezali z Alžirijo. Železniška proga, ki gre skozi Fez in Tazo, torej mesti, ki sta ogroženi po Abd el Krimu, spaja Maroko z Alžirijo. Zatorej je velike važnosti za Francoze posest te železnice.

Do vojne med Abd el Krimom in Francijo je prišlo po umiku Španjolcev, ki so zaman žrtvovali 20 tisoč ljudi in velike vsote denarja. Istotrasno z umikom so začeli izvajati blokado nad vstaškim ozemljem. Ta okolnost in pa samozavest zmagaje je prisilila Rifance, da so začeli delati «izlete» tudi na francoski del Maroka. Tako so prišli Francozi proti svoji volji v vojni vrtnec, iz katerega je težavno priti.

Če primerjamo sile, s katerimi razpolaga Francija, z onimi Abd el Krima, se moramo čuditi, kako je mogoče, da ne more močnoga Francija, slavna zmagovalka nad Nemci v svetovni vojni in druga velesila v Evropi,

ukrotiti maroških vstašev. Če primerjamo samo materialno moč obeh nasprotnikov, potem nam je slabost Francije nerazumljiva, toda v vsakem družabnem gibanju igrajo veliko vlogo tudi moralne sile. To poslednje nam je upoštevati, ako hočemo razumeti skoraj fatalno nemoč velikana, ki ga strahuje prilika kovec. Kje so torej vzroki, da vodi Francija to kolonialno vojno tako malo odločno in da se vleče tako dolgo brez nikake odločitve.

Najprej si ogledimo materialne težkove. Vsaka vojna stane denarja, tako tudi ta. Tako je morala ravno te dni francoska vlada predložiti zbornici nov kredit 180 milijonov frankov za maroško kampanjo; to ni ne prvi ne zadnji kredit. Dežela, v kateri se vršijo sedaj boji, je gorata in polna pripravnih krajev za zasede. Proti zapadu pa je vročina taka, da je treba velikega nabora za majhne uspehe.

Vojska, ki jo Francija vzdržuje v Maroku, je kolonialna, t. j. sestavljena je iz prav različnih elementov, ki so: najeti in plačani vojniki raznih narodnosti, drugi zamorci in tretji francoske čete. Vse te čete imajo za poveljnike francoske častnike, kar se razume samo ob sebi. Zve iz tega je razvidno, da ne more taka vojska uspešno nastopiti proti vstašem, ki branijo svojo posest. Po večini obstoja vojska iz plačancev in posluževcev. Ko pride do bojev v bližini, je umevno, da so Rifanci zmagovalci, če le niso v prehudi manjšini. Tudi se poslužujejo Rifanci raznih vojnih zvižaj in napeljujejo vojaštvo iz nasprotnega tabora k ubežništvu. Vsakemu, ki prestopi k njim, obetajo žensko in plen. In ubežnikov je vsak dan več.

Seveda če bi Francozi razpolagali s svojimi rednimi, samofrancoskimi četami, bi se stvar hitreje razvijala in na škodo Abd el Krima, toda kako priti do teh čet. Katera francoska vlada bi si upala zahtevati novih človeških žrtv od francoskega ljudstva, ki je v vojni tako krvavelo! Denar se utegne še dobiti, toda ljudi ne več. Prvici je težko verjetno, da bi Francozi šli, drugič ne smemo pozabiti na komunistično propagando, ker komunisti bi znali strahovito izrabiti kakšno morebitno mobilizacijo. Obramba lastne dežele proti tuji invaziji je povsem nekaj drugega kakor pa krvavanje na oddaljenih poljih afriških kolonij.

Artilerije, municije, letal in drugih vojnih pripomočkov morejo Francozi v velikanskih množinah prenesti v Afriko, toda vse te tehnične priprave ne izdajo nič brez navdušene in strunne infanterije. Vkljub vsemu tehničnemu napredku v vojni spretnosti sta osebna hrabrost in množina človeških materiala še vedno neprecenljive vrednosti. Tega ne nadomesti nobena mašina. Morda bo kdaj pozneje v tem oziru drugače, toda danes so potrebni v vojni še srčni ljudje, poleg mrzle in mrtve tehlike.

Glavno mesto francoskega Maroka je Fez, kjer je sedež sultana, ki je seveda Francozom pokoren in torej vladar zgolj po imenu. Njega in še drugih odličnih domačinov se Francozi poslužujejo, da z njihovim vplivom držve v strahu ljudstvo. Toda to ljudstvo postaja nezadovoljno, odkar ima Abd el Krim srečo v vojni. Tako je posest Maroka resnično ogrožena. Samo to še manjka, da se uprejo Marokanci južno od rifanske fronte, pa bi imeli Francozi obupno stališče.

Abd el Krim, ki je sam študiral v Madridu, pozna dobro moderno vojno taktiko in tehniko, tudi razpolaga s precejšnjim številom vojakov, ki so se borili v svetovni vojni na zapadni fronti, vojne potrebščine pa si je prej nabavil in jih še sedaj kupuje od vojnih tiho-tapev na debelo.

* Res je, da poskušajo Francozi z domačini, kolikor je mogoče v rokavicih, in da so mnogo storili za tiste kraje. V tem se francoska uprava razlikuje od španske. Vkljub temu pa se utegne gibanje Rifancev prenesti tudi na francosko cono. Francija pa nima prav nobenega interesa nastopiti strogo ali morebiti krvočolno proti domačinom. Saj ona rabi predvsem ljudi, zatorej je umevno, da bi si rada ohranila naklonjenost domačinov in si ne želi njihove smrti. Francija nima ljudi za naseljevanje, ko pa še sama doma potrebuje priseljencev. Saj je na primer znano, da se na južnem francoskem italijanski kmetijski naseljenici tako množe, da vzbujata okolnost že skrb Francozom. V pojemajoči plodovitosti francoskega naroda je torej iskati en vzrok, da skušajo francoski državni naglo in kolikor manj krvavo zaključiti vojno v Maroku. Kako naj Francija v bodočnosti obvaruje svoje kolonije pred pohlepom in ekspanzivno silo obeh plodovitih sosedov Nemčije in Italije? To je mogoče edino s pametno politiko napram Afrikanecem in z blagodejno upravo v kolonijah.

Zatorej se ne smemo čuditi, če so Francozi predložili tako popustne pogoje svojemu nasprotniku Abd el Krimu. Zadnji razlog je morda še najbolj tehten in dokazuje odkritosrčnost francoske miroljubnosti in nebojevitosti.

Vendar pa je v sedanjí marokanski vojni francoski prestiž v igri. Če bi Abd el Krim hotel do skrajnosti in bi se dotaknil časti francoske slave, tedaj je pričakovati, da bodo Francozi korenito likvidirali to vprašanje, ne oziraje se na še takšne denarne in človeške žrtve.

Da se utegne iz take poostrene vojne razpasti kaj hušega, je tudi mogoče. V današnjih časih je vojna tako riskantno podjetje, kakor morda še nikdar prej. Se tako neznaná vojna je podobna brečni struni, ki odmeva daleč in vzbudi v veliki daljavi zvočne tresljaje.

Če upoštevamo še revolucionarne pokrete v Indiji in na Kitajskem, ki so tako oddaljene dežele, moramo tem bolj upoštevati nemire na bližnjem afriškem obrežju. Vsa ta gibanja nosijo iste znake in so v nekaki podzavestni zvezi. Človeška misel je danes veliko bolj gibljiva kakor v prejšnjih časih, moderna občila kakor brzojav, telefon, radiotelegrafija itd. so tudi izvrstne prenašalke raznih psihičnih pojavov družabnih organizmov. Zgodovina hiti z vedno večjo brzino v bodočnost.

Naročajte in širite „EDINOST“

Boj poljske in danske narodne manjšine v predvojni Nemčiji

Skoraj bolj kakor izguba Alzacija in Lorene boji Nemčijo izguba pokrajin na vzhodu, to je Pomorja, Poznanjske in deloma Slezije. Skupno je izgubila Nemčija v prid Poljski 45.200 km² ozemlja s približno 4 milijoni prebivalcev, od katerih je pa skoraj 80% Poljakov. Na ta način je bila vzhodna Prusija odlojena od Nemčije po znamenitem poljskem koridorju do Baltičnega morja in se je Poljska meja približala na komaj 150 km zračne črte glavnemu mestu Berlinu.

V posest gorjih pokrajin je prišla Nemčija tekoma treh desetletj Poljske, ki so se vršile od leta 1872. do leta 1919. in ki so pomenile konec nekdanje močne poljske države.

Seveda se je trudila Nemčija takoj od vsega začetka, da germanizira svoje Poljake. Otvorila je Poljskomu šolstvo, pošiljala med nje samo nemške uradnike, sklenila je razlastitveni zakon. In vendar so se vsi germanizatorni poskusi popolnoma ponorečili in to vzhic vsemu političnemu in gospodarskemu pritisku pred vojno skoraj najmočnejše države 60 milijonov ljudi napram komaj 3 milijone broječi poljski manjšini. Naj sledi nekakšni podrobnosti iz najnovejše zgodovine tega narodnega boja.

Predvsem nekoliko podatkov o razvoju germanizacije v Prusiji pred svetovno vojno. Profesor Böckh je izdal tedaj pravico o razvoju jezikovnih razmer na Poznanjskem in v zapadni Prusiji od leta 1881.—1890., iz katere je bilo razvidno, da je nazadovale nemško prebivalstvo napram poljskemu v okraju Bromberg za 4,2% in v okraju Poznanj celo za 7%.

O nazadovanju nemštva v občinah Vzhodne marke v dobi 1890.—1900. je priobčil Hans Wendland v zvezku »Nemška zemlja« kaj zanimive podatke. Pomenilo se je narodnostno razmerje v 812 občinah Poznanjske in Zapadne Pruske. 467 prej nemških občin je v zgoraj označeni dobi dobilo poljsko večino, medtem ko je 345 poljskih občin postalo po večini nemških. Potemtakem so pridobili Poljaki v naseljenih pokrajinah 122 občin. Če se preračuna narodnostno gibanje po okrožjih, je rezultat germanizacije še veliko neagrednejši.

Izmed 21 okrožij Vzhodne marke, ki predstavljajo 138 novih poljskih in 101 novih nemških občin, izkazujejo le tri okrožja nemški napredek, medtem ko so Nemci v ostalih okrožjih deloma celo občutno (od 4,32 do 6,11%) nazadovale. Zgodilo se je to kljub vsemu pritisku oblasti in naseljitveni komisiji, ki je raztezala svoje delovanje na 40 zapadnopruskih in 118 poznanjskih občin. Poserčilo se je pomčiti tem potom le 89 poljskih občin.

Od drugih 69 občin, kjer je naseljitvena komisija delovala, je ohranilo 16 občin svoj nemški značaj, 49 občin poljski in, kar je najzanimivejše, so postale 4 nemške občine kljub vsemu naseljevanju poljske!

Ko je berlinski dopisnik »Timesa« v številki od 17. februarja 1903 poročal, da se je dvignilo število pruskih Poljakov v desetletju 1890.—1900 od 2.765.101 na 3 milijone 63.490, je znana londonska tedenska revija »The Spectator« na sledeči način komentirala gornje številke: »The Polish question is, in truth, far more formidable for Germany than the Irish question is for us«, kar se pravi v slovensčini: Poljsko vprašanje je za Nemčijo zares daleko bolj nevarno, kot je irsko vprašanje za nas.

Ko se je razpravljalo v nemški zbornici o naseljitvenem zakonu za Poznanjsko in zapadno Prusijo, je izjavil minister von Hammerstein sledeče: »Namen zakona je pobijati popolnjenje naših krajev!«

S tem je nemška vlada pač sama priznala popoln neuspeh svoje germanizatorne politike. V ostalem so se začeli Poljaki tudi politično zivahno gibati in število poljskih glasov je pred vojno neprestano naraščalo in skočilo v kratkem času od 100.000 na nad pol milijona.

Do pitice enake so bile razmere v severnem Slezvikju, ki je, kakor znano, obljuden z Danci, le s to razliko, da je bilo slednjih komaj nekaj stotisočev, medtem ko so presegali Poljaki tri milijone. Toda tudi proti mali pestiči Dancem niso Nemci nitičar doslegli.

»The Nineteenth Century« od meseca julija 1902 prinaša članek o Nemcih in Dancih v severnem Slezvikju, ki se končuje tako-le:

»Kakor na Poznanjskem in v Zapadni Prusiji, se godi tudi v severnem Slezvikju. V vseh šolah se uči edino le v nemščini, starejšim učencem je prepovedano govoriti v danskem jeziku, danske zastave so prepovedane, danski listi se neprestano plenijo, uradniki se zapirajo in izganjajo iz domovine in končni uspeh vsega tega je, da se čuje povsod le izključno danska govorica.«

Gornja izjavanja so kaj dragocen prispevek k zgodovini in življenju narodnih manjšin. Iz ponesrečenega poskusa germanizacije Dancem in Poljakov je prevsem razvidno, da tudi ogromna premoč proti še tako majhnemu drobcu manjšinskega naroda ničesar ne premore.

Nasilje in nestrpnost rodi naravnost železen odpor ogrožene narodne manjšine. Uspeh takega postopanja napram manjšinam je le, kakor je iz danskega in poljskega slučaja razvidno, da stopi manjšinsko vprašanje prej ali slej na mednarodni tapet in to v veliko škodo in nevarnost države, ki misli, da s silo resni tako komplicirano in važno zadevo, kakor je ravno vprašanje narodnih manjšin.

Dandanes se bivšim nemškim Dancem in Poljakom ni treba več bati narodnega pogina. Svetovna vojna jih je rešila ne-

usmiljenih nemških epon in ravno ti drobci predstavljajo v današnji Danski in Poljski najbolj napredni in zavedeni del naroda! Pred stoletji je bila rešitev manjšinskega vprašanja kaj enostavna.

Zmagoviti narod je enostavno podjarmilence deloma poklal ali prodal v sužnost.

DNEVNE VESTI

Popravljanje davčnih napovedi

Dodatno na članek politične organizacije »Edinosti« priobčujemo še članek znanega strokovnjaka G. F. v juljski številki Gospodarskega vestnika o popravah davčnih napovedi. Članek se striinja z že priobčenim člankom v četrtkovi »Edinosti« št. 160 o roku prijave dohodkov iz premožnega bogastva (ricchezza mobile in redditi agrari), samo da je bolj opozarja na previdnost pri popravah dohodkov. Priobčujemo v celoti omenjeni članek ter opozarjamo ponovno na rok 31. julija, ko poteče za letos čas za popravbo davčnih napovedi.

Od 1. maja do 31. julija imajo davkoplačevalci, ki so vpisani v davčnih seznamih negotovih in izpremenljivih dohodkov v svrhu obdavčenja na nepremično imovino, letos čas, da zahtevajo poprave teh dohodkov, ako so se v zadnjem letu njih dohodki bistveno izpremenili. Ti popravki, ako jih davčni uradi priznajo za utemeljene, bi pršli v veljavo s 1. januarja 1926.

Omeniti pa moram, da imajo davčni agenti tudi od svoje strani pravico, da zahtevajo popravke, ki so v škodo davkoplačevalca, to je, lahko zahtevajo višanje že vpisanih dohodkov in to ne le tistih, za katere prosi davkoplačevalec popravka, ampak tudi vseh drugih. Stvar izgleda v praksi tako, da more davčni agent zahtevati povisek kateregakoli drugega dohodka, ki ga ima prosilec, in ne le tistega, za katerega davkoplačevalec zahteva popravek v svojo korist.

Če hočem biti stvaren, moram pozvati davkoplačevalce k največji previdnosti. Naj ne stavijo predlogov za popravke, ako niso povsem prepričani, da je njihova zahteva popolnoma upravičena in da gotovo dosežejo prošeno znižanje, ne da bi vsled tega pršli v nevarnost, da bi se morebitni drugi njih dohodki povisali, čemur bi sledilo zvišanje davka. Z drugimi besedami rečeno, preudariti morajo, ali bi bila končna vsota davkov na premožno imovino po izvršenih zahtevanih popravkih v korist in uradnih popravkih v breme davkoplačevalca višja ali nižja od sedanje. Davčni uradi imajo do popolnosti izvedeno poizvedovalno in zaupniško službo in slišijo večkrat tudi travo rasti.

Prijave za popravke mora vsebovati natančno označbo dohodka, za katerega se zahteva poprava in one, ki naj ostanejo neizpremenjeni. V tej novi prijavi se je treba sklicevati tudi na prvotno vloženo prijaviteljevo. Vse ostalo je razvidno iz tozadevnih tiskovnin, ki se dobijo pri davčnih uradih. Podpisati mora novo prijavo sam davkoplačevalec, ali pa njegov upravičeni zastopnik: to pa mora biti označeno na prijavi. Družinski poglavar ima pravico zahtevati popravke za se, za ženo, za otroke ali za druge družinske člane, kakor tudi za tiste dohodke, ki jih le uživa ali upravlja.

Prijave za popravek se vlagajo pri pristojnem davčnem uradu, ali pa pri domačem županstvu, toda v zadnjem slučaju mora izdati župan davkoplačevalcu posebno potrdilo, da je bila prijava pravočasno vložena, ker bi drugače postala brezpredmetna, ako bi ne došla na davčni urad v predpisanim roku do 31. julija. Enako potrdilo naj se zahteva iz previdnosti tudi od davčnega urada.

Previdni naj bodo davkoplačevalci tudi pri sklepanju dogovorov (konkordatov) glede davkov. Naj ne podpisajo, dakler niso natančno poučeni, kakšne posledice bo imel podpis za nje. V to svrhu naj zahtevajo od davčnega uradnika natančnih pojasnil. Preudarjajo pa naj tudi dobro, predno odrečejo končni podpis za dogovor, ker večkrat je boljši miren sporazum, kakor pa negotova priložena pot.

Priznavam pa brez ovinkov, da so se ravno v naših krajih ob uvedbi italijanske davčne zakonodaje izvršile iz raznih razlogov, ki bodo veče ali manj vsem jasni, krivice, ki jih je treba popraviti. Davčni uradi, kakor tudi davčne komisije se držijo ponekod tega načela. A na davkoplačevalcu samem je v prvi vrsti ležanje, da se krivica popravi. Davkarja ne bo sama od sebe črtala škodar predpisanih davkov, ako ni bila za to naprošana. In krivda je na strani davkoplačevalca, če se pravočasno ne zgame v varstvo svojih koristi.

Delavcem, ki se izseljujejo v Francijo

Tukajšnja kr. prefektura sporoča: Na podlagi čl. 7. delovne pogodbe med Italijo in Francijo uživajo italijanski delavci, ki odhajajo v Francijo na delo, to ugodnost, da se jim čas obveznega zavarovanja proti invalidnosti in starosti, ki so ga preživeli v Italiji, šteje skupno s časom, ki so ga preživeli v Franciji, za določitev mirovine, primerne letom njihovega zavarovanja z dodatkom od strani države v zmislu zakonov obeh držav. Da more posamezen italijanski delavec, ki je svoje delovno življenje preživel menjaje v Italiji in Franciji, v primernem trenutku zadobiti priznanje te znanke koristi, je potrebno, da z vsa ločnostjo poskrbi za dokazne o svojih zavarovanih dobah ali v Italiji ali v Franciji, da bodo kompetentne uprave imele potrebne elemente za likvidacijo penzije. Da se more ugotoviti čas obveznega zavarovanja italijanskih delavcev, dokler so delali v Italiji, a se potem izselili v Francijo, je odredila oblast:

Dandanes so take stvari nemogoče, a z našim potom se pa nič ne opravi.

Reši manjšinsko vprašanje le ona država, ki nudi manjšinam poln gospodarski in narodni razvoj, vsaka druga rešitev je nesmiselna in predvsem skrajno nevarna in škodljiva za onega, ki jo izvaja!

1.) Občinski uradi naj, ko izročajo potne liste, izdane od kompetentnih oblastev, vsakokrat zahtevajo od imejitelja potnega lista, pa naj bo delavec ali kmet, naj gre po izkaznico o obveznem zavarovanju za invalidnost in starost za tekočo dobo dveh let.

2.) Občinski urad naj na tej izkaznici napiše številko in datum potnega lista, oblastvo, ki ga je izdalo in kraj v Franciji, kamor se hoče podati izseljenec. Ta za beležbe se imajo napraviti tako-le: Se je izselil v Francijo... (občina in pokrajina)... s potnim listom z dne... št. ... prefektura (ali kvartura) v... Izkaznice, tako označene, odposlje občinski urad priporočeno na naslov: Commissariato Generale dell'Emigrazione — Roma.

3.) Občinski urad naj tudi, predno izroči potni list, zahteva od interesiranca, naj predloži osebno knjižico, ki jo zahteva čl. 51. pravilnika od 26. avgusta 1924. o zavarovanju za invalidnost in starost. Na to knjižico naj napravi isto zabeležbo, ki je predpisana za izkaznice, in naj jo na to izroči izseljencu, da jo more na vsako zahtevo predložiti francoskim upravam.

4.) Občinski uradi naj delavce in kmete, ki se mislijo izseliti v Francijo, obvestijo o vsem tem istočasno, ko prosijo za potni list. Priporočijo pa naj jim, naj od dekdajalca, pri katerem so zaposleni, ne zahtevajo izkaznice o obveznem zavarovanju za invalidnost in starost (da bi jo izročili občinskemu uradu), dokler se niso obvestili pri tem uradu, da je potni list izdan in pripravljen za izročitev.

Rok za nove prošnje za Invalidske pokojnine

Deželna delegacija Društva vojnih pohabljenec in vojnih invalidov nam je poslala sledeče obvestilo:

»Deželna delegacija Društva vojnih pohabljenec in invalidov opozarja družine padlih in pogrešanih iz bivše avstro-ogrske armade, da je rok za vlaganje novih prošnje za pokojnino podaljšan do 1. oktobra 1925. Prošnjam naj se priloži mrtvaški list oziroma sporočilo o izginutvi, ki ga izda občina, kjer je imel prizadeti svoje zadnje bivališče.«

Spor med Vatikanom in Čehoslovaki

Kakor je bilo pričakovati, odhod papeževega nuncija iz Prage ni ostal brez posledic na notranje-politični položaj v Čehoslovaki. Čehoslovaki poslanik pri sv. stolici dr. Pallier pa, kakor izgleda, ni bil odločilen iz Rima, temveč le pozvan naj pride v Prago, da poroča ministru za zunanje stvari dr. Benešu o položaju.

Vse čehoslovaške vladne stranke, takoimenovana koalicijska desетка — so pretresale novi položaj dne 8. t. m. Na sestanku je poročal zastopnikom strank sam ministrski predsednik Svehla. Razvila se je potem dolga debata o vprašanju, ali naj se o postopanju papeževega nuncija razpravlja tudi v parlamentu ali ne. Klub čehoslovaških socializistov je vložil na vlado interpelacijo, katero so podpisali vsi poslanci stranke in ki vsebuje sledeča vprašanja: 1) Kakšno stališče zavzema vlada napram temu nezanimivemu postopanju sv. stolice? 2) Ali je vlada voljna se pobrigati, da dobi država zadoščenje za to žalitev? 3) Ali je vlada voljna izvajati po tem dogodku skrajne posledice ter odpoklicati svojega zastopnika pri Vatikanu in pretrgati diplomatske odnose s sv. stolico? 4) Ali je vlada voljna izvršiti končno ločitev države od cerkve?

V slučaju, da bi prišlo do razprave o gornji interpelaciji v parlamentu, bi podpirali te zahteve — glasom poročil — socialni demokrati in še nekatere druge stranke. Zastopnik vladnih koalicijskih strank pa se, kakor izgleda, do večerja še niso bili odločili, ali naj se interpelacija socializistov odobri ali ne, temveč se pogajanja o tej stvari nadaljujejo. Za sedaj je gotovo le eno, da je položaj v koaliciji, ako se vzame v poštev zadržanje ljudske stranke, postal po nastopu papeževe nuncija zopet zamotan. Razen čehoslovaških socializistov so vložili interpelacijo tudi slovaški ljudovci in nemški socialni demokrati. Interpelacija slovaške ljudske stranke je naperjena proti ministru za zunanje stvari dr. Benešu, medtem po zahtevajo nemški socialni demokrati, naj se prekinejo vsi odnosi z Vatikanom ter naj se vprašanje popolnoma razčisti.

Iz urada Pol. dr. »Edinosti« v Trstu

— Franciška vd. Bernardis — Trst: Vam je vojna pokojnina priznana z izkazom 1095 od 30. 4. 1925.

— Marija vd. Grizmančič — Trst: Vam je vojna pokojnina priznana z izkazom št. 1118 od 8. 5. 1925.

Tajništvo

— Promocija. Na univerzi v Brnu je bil te dni promoviran za inženirja agronomije naš rojak Andrej Čok iz Lonjerja. Čestitam!

— Ivan Fiamin. V »Edinosti« od 3. julija smo poročali o smrti pomorskega kapetana Ivana Fiamina v Opatiji, tega odličnega narodnega borca iz stare istrske garde. Ivan Fiamin je bil ljubljane bremenca 80. let čil in veder. Bolezen ga je zrušila kot vihar. Toda tudi na smrti postelji je ohranil svoj zdravni misli. Zadnje njegove besede so bile: »Ozdraviti me ne morete, tudi bolečin mi ne ublažite; vi pa namažite krov, pa naj gre ladjica čim prej, kamor ima iti!« Ze pred nekoliko leti si je kupil pokojnik prostor za svoj grob na kavatovskem grobju sv. Lucije. V oporoči je določil, naj ga tam pokopljejo. Ta želja se mu je izpolnila prejšnjo sredo, dne 1. julija. Fiamin je bil naš naroden človek z

dušo in telesom. O tem pričča tudi njegova poslednja volja, pisana in ustnena, s katero je določil, kaj naj se zgodi z njegovim imejteljem kakor s svojim delom v življenju, tako je Ivan Fiamin s svojimi odredbami pred smrtjo posvečal svojo poslednjo misel koristi svojega naroda.

— Vrtna veselica v St. Petru na Krasu prepovedana. S. d. »Sneznik« v St. Petru na Krasu sporoča vsem zainteresiranim društvom, kakor tudi drugim gostom, ki so bili namenjeni danes v St. Peter, da se veselica ne bo vršila, in to radi tega, ker podprefektura ni hotela dati svojega »nulla osta«, dasiravno je krajevna oblast veselico že dovolila.

Naznanjamo tem potom, da bomo naknadno prosili za dovoljenje in se v slučaju dobrega uspeha — toplo priporočamo. — S. d. »Sneznik«.

— Konzulski eksekvatur. Z dnem 25. junija 1925. je bil podeljen g. Joaguin-u Fernandez F. kr. eksekvatur za izvrševanje poslov konzula republike Čile s sedežem v Trstu.

— Telefonska naročnina. Telefonsko društvo za Benečije sporoča: Med 1. in 15. t. m. se ima plačati telefonska naročnina za prvo tromesečje. Ako naročnik ne plača v omejenem roku, se mu ustavi telefon in se mu zopet dovoli samo v slučaju, ako plača najkasneje do 31. t. m. poleg naročnine še dodatno pristojbino v znesku 5 lir. V nasprotnem slučaju se ukrene s 1. avgusta potrebno, da se vzame aparat vsem tistim, ki niso plačali naročnine.

— Italijanska sodba o pokojni »Novi Dobi«. Italijanski filofašistovski list »L'Isola«, ki izhaja v mestu Sassari na Sardiniji, je nedavno temu prinesel daljši članek o splošnem položaju drugorodnega tiska v Italiji. Nadvse zanimiva je sodba italijanskega lista o pokojni »Novi Dobi«, o kateri pravi:

»Potem je »Nova Doba«, ki izhaja dvakrat na teden, fašistovski list, slabo pisan, zelo slabo urejevan, brez učinka, celo škodljiv italijanski propagandi in več kot nepotreben. Večkrat in z več strani se je že predlagalo, da naj se ustavi, pa mislim, da še životarji.«

To smo trdili tudi mi ves čas njenega življenja, toda tako porazne sodbe in iz ust italijanskega fašizmu naklonjenega lista pa le nismo slišali. Viteza Bandelli in Peterneli pač nista mogla dobiti lepšega spravevala. V zahvalo za to naj vsaj obvestita italijanski list na daljni Sardiniji, da »Nova Doba« že ne životarji več, ker je podlegla neizprosnim žiganskim jetiki.

Društvene vesti

— M. d. »Zarja« - Rojanj. Kakor že javljeno, se vrši danes točno ob 10. uri zjutraj III. redni občni zbor v društvenih prostorih. Radi tega poslovanje knjižnice odpade, pač pa bo knjižnica poslovala jutri zvečer od 8. do 10. ure. — Odbor.

— M. d. »Obzor« javlja tem potom, da je po sklepu občnega zbora, ki se je vršil dne 5. t. m., s tistim dnem zopet vključeno v »Zvezi mladim društev«. — Odbor.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE

(Službeno poročilo)

Nova članica: sprejme se kot članica T. D. »Postojna« v Postojni.

Pravila hazene: odobrilo se pravila hazene, ki se priobčijo v »Edinosti«. Tehnična vodstva: vsem članom T. V. se izda posebna izkaznica opremljena s sliko, ki jih pooblašča, da nadzirajo vse tekme, ki spadajo v njih delokrog kakor tudi da imajo brezplačen vstop k njim.

Seja T. V. nogometne se bo vršila v ponedeljek dne 13. julija ob 8.30 v prostorih »Prosvete«, Corso Garibaldi 31. Udeležba obvezna.

T. V. L. A. seja se bo vršila dne 15. julija v prostorih »Prosvete« F. Filzi ob 8.30. Udeležba obvezna.

Lahko-atletski prireditve. Dne 9. avgusta se bo vršilo prvo lahko-atletsko tekmovanje, ki ga priredi S. U. in organizira T. V. Opozarjajo se članice, da naj se začne že sedaj pripravljati za to prireditve, da bo čim bolj uspešna. Pravilnik bo pravočasno objavljen.

Delegiranje k prireditvam: Na kolesarsko dirko se delegira kot komisar O. S. V. g. Koruza Albert. — Na tekmo za spominsko ploščo gđ. Justa Blažina in Mery Furlanova.

Tečaj: Za nogometne sodnike se vršijo danes točno ob 9. uri teoretični izpiti. Vpisnina znaša Lit. 10 za vsakega kandidata. Kraj: sedež D. K. N. Tommaseo, Via Mazzini 37.

Vesti z Goriškega

Popravek k popravku

Na našo trditev v nedeljski številki »Edinosti«, da si slovensko društvo »Mladiki« odposlalo goriškemu uredništvu »Edinosti« ni vabila ni vstopnice na svoj koncert, medtem ko je odposlalo vabila in vstopnice uredništvu italijanskih listov, je odbor »Mladike« priobčil v večerjani številki »Goriške Straže« popravke, da ni bilo uredništvu »Edinosti« vabilo pomotoma poslano, za kar se je društveni podpredsednik opravičel pred pevskim nastopom v koncertni dvorani navzočnemu goskemu dopisniku »Edinosti« in mu vročil brezplačno vstopnico za prve vrste.

Ta popravek ni popolnoma korekten, in meče, morda ne namenoma, senco na goriško uredništvo »Edinosti«. Da pojasnimo, poročamo:

Res je, da je društveni predsednik vročil navzočnemu goriškemu uredniku »Edinosti« brezplačno vstopnico za prve vrste, ali ravno tako je res, da je bila vstopnica vročena šele precej časa potem, ko si je goriški urednik sam kupil vstopnico. Močje je med tem časom društveni odbor prišel do spoznanja, da ni bilo niti slovensko, niti krščansko in tudi ne socialno, da se zastopniki italijanskih listov, ki so bili brez pomote vabljani na koncert, kopirajo v prvih vrstah. K tej domnevi zapeljuje goriško uredništvo okolnost, da ni bilo vabilo — in tedaj brez pomote — tudi na prvi koncert društva »Mladiki«. Ravno tako je tudi res, česar pa popravek ni povedal, da se je goriški urednik »Edinosti« branil sprejeti ponujano mu vstopnico, ker mu je bila vročena ne na pravem mestu in je ob

Za hazeno: tečaj prične v sredo dne 15. julija v prostorih D. K. N. Tommaseo točno ob 9. uri zvečer. Vpisnina Lit. 5.

T. V. H. Danes točno ob 17.30 se odigrata na igrišču S. U. Adria tekma za spominsko ploščo S. U. med družinama MDF. Trst in M. D. Zarja - Rojan. Sodišk g. Kravos. — Počiva M. D. Sparta, Skederj.

— Sportno društvo »Adria« organizirava za dan 2. avgusta t. l. veliko kolesarsko dirko za kupo »Edinosti«. Dirka se bo vršila na 100 km dolgi progi in bo gotovo kot lansko leto privabila tudi letos k tekmovanju kolesarje vseh slovenskih sportnih društev v Julijski Krajini. Poleg kupe, — ki se mora v svrbo prilastitve priboriti dve leti zaporedoma — je razpisalo S. D. Adria 10 drugih v svetljah obstoječih daril. Lastnim članom dirkačem pa pokloni posebno določena darila, med drugim prvodoslemu Adriaju veliko zlato svetinjo.

Pravilnik dirke, ki bo pravočasno izročen S. U. v odobritev, bo naknadno objavljen. Prijave k dirki sprejema S. D. Adria Trst, ul. Torrebianca 39, I. A. Podbršček. — Odbor.

— Nogometna tekma, ki se bo odigrala danes na igrišču S. d. »Adria« med I. četo M. d. »Obzor« in I. četo S. d. »Adria«, obeta biti jako zanimiva. Četa M. d. »Obzor« je bila pri tekmi za kupo g. Povha porazena od čete »Adria«. Vsled tega bo danes gotovo napela vse svoje moči, da poravnava poraz s tem, da premagata prejšnjega zmagovalca. Ta prijateljska tekma prične ob 16. uri. Ob 17.30 se prične tekma hazene za spominsko ploščo S. U. med M. d. »Zarja« iz Rojana in družino M. d. »Prosveta«, Trst.

— Vzpodbujevalna dirka. Vsi kolesarji-dirkači, ki so se vpisali k današnji dirki, se pojavijo, da se predstavijo na startu ob 3.30 popoldne pred Pogorelčevo hišo na Greti. Odhod bo dan točno ob 3. uri. Kolesarja, ki sta prevzela skrb za letočo kontrolo v Lovki in na Gaberku, naj se javita pravočasno.

— Na trsteniškem igrišču »Vala« nastopijo danes ob 6. uri rezerve openske »Prosvete« proti rezervam »Vala«.

— Na prosekem igrišču igrata danes prijateljsko nogometno tekmo II. četa M. D. P. - Opčine in »Tabor«.

— M. d. »Obzor« javlja, da se izlet, ki se je imel vršiti danes, ne bo vršil, in to radi nogometne tekme, ki se vrši danes na igrišču »Adrije«. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

— Smrtna nesreča na parniku. Na parniku »Lodovica«, last paroplovne družbe »Cosulich«, zasidranem v prosti luki V. E. III, se je večeraj predpoldne dogodila grozna nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Med drugimi delavci, ki so bili zaposleni pri nakladanju na parniku, je delal tudi 40-letni pomorščak Josip Skopac, doma iz Labinja v Istri; v skladišču parnika je skladal po par metrov dolge trame iz trdega lesa, ki so jih spuščali povezane v debele snope dol s parnim dvigalom. Nesreča je hotela, da je iz enega teh šopov, ki je bil očitveno slabo povezan, nenadoma zdrsnilo par tramov, ki so popadali z višine kakih 10 metrov v skladišče. Eden je priletel Skopacu ravno na glavo in ga zadel s tako silo, da se je revež zgrudil kakor od strele zadet; zadobil je strasne rane, iz katerih mu je curkoma lila kri. Tovariši so prenesli ponesrečenca na krov, kjer so ga za silo obvezali, nato so ga položili na neki tovorni avtomobil, s katerim je bil nemudoma prepeljan v mestno bolnišnico. Toda tekem prevoza je revež izdihnil. Smrt je stopila, kakor je ugotovil zdravnik, predvsem radi izkrvavitve, ker je imel Škopac poleg drugih poškodb tudi presekano glavno žilo na vratu. Truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico bolnišnice.

— Skladiščnikova nezgoda. Pri delu na pomolu Fratelli Bandiera, kjer je nadzoroval svoje delavce, je 55-letni skladiščnik Mihael Povalcic, stanujoč v ulici Tagliapietra št. 13, prišel po nesreči med dva voza, pri čemer je zadobil hude poškodbe po desni nogi, ki mu jo je tudi zlomilo pod kolonom. Ponesrečenec je bil prepeljan v mestno bolnišnico.

— Razne tatvine. Ko je družina trgovca Josipa Vivoda, stanujočega v ulici Regina Elena št. 69, predpreteklo noč spala spanje pravilnega, so se neznanzi zlikovci vtihotapili skozi okno v njegovo vilo in pokradli za kakih 10.000 lir perila, obleke in raznih drugih predmetov. Tatvina je bila prijavljena kvesturi, toda o zlikovcih ni do sedaj nikakega sledu.

— Istotako neznanzi zlikovci so predpreteklo noč obiskali bufet drsališča v Berkovljah, katerega lastnik je Jakob Talisse, ter pobrali za kakih 300 lir slaščic in likerjev.

Pravem času in ker si je že sam preskrbel vstopnico.

In tako se je zgodilo, da so poročali o koncertu »Mladike« uredniki in dopisniki italijanskih listov, ki so bili vabljani na koncert, pa se ga niso udeležili, medtem ko je pomotoma ne vabljani, a vsemo došli urednik »Edinosti«, tega narodnega lista slovenskega, o koncertu molčal.

Goriško uredništvo »Edinosti«.

ZVEZA PROSVETNIH DRUŠTEV V GORICI

— Danes, 12. t. m. ob 4. pop. se bo vršila nogometna tekma na sportnem igrišču v Solkanu, in sicer med goriško in tržaško slovensko dijaško reprezentanco. Ker se bo tekma bila za prvenstvo omenjenih dveh reprezentanc, utegne biti zanimiva in zato pričakujemo številno udeležbo iz mesta in okolice — Načelnik Klavžar Mutin.

je bil sestavljen tako, da ni predstavljal zgolj suhoparne smotre letnega napredka, marveč je bil zamišljen in tudi izveden kot pravi koncert, ki je nudil občinstvu, zbranimu v precejšnjem številu, res umetniškega užitka.

Nastopili so učenci od prvega do najvišjega letnika s skladbami za harmonijo, klavir, violino in petje. Že prva točka programa nas je prijetno iznenadila. Na harmoniju je igral Kazimir Faganelli (I. letnik orglarske šole) Botazzov preludij na način, kakor bi ga nikdo ne pričakoval od tako mladega učenca: z igro in predavanjem, ki kaže lep glasbeni talent. Izmed nadaljnjih točk za klavir je vzbujal pozornost g. Ivan Fonzari (III. letnik klavirske šole) s svojim res lepim in sigurnim nastopom. Točka 5. in 6. programa sta moralj odpasti... ker dveh učenek kratkoma lo k skušnji ni bilo! Izmed višjih letnikov za klavir se je odlikovala gđc. Anica Simčič, ki je igrala Griegovo »Melancholie« in Schumannovo »Novelette«, ob komada z dobrim prednašanjem in dobro tehniko. Skupno z gđc. Danico Primožič sta igrali uverturo iz Webrove opere »Frischütz«. Dekliški zbor je zapel dve pesmi: Adamičev »Jurjevanje« in Komelov »Stari Medo«. Zanimala nas je pred vsem Komelova skladba na župančev tekst: deklice so jo lepo zapele. Dobro so se postavile osobito one tri altistinje, ki obetajo postati izvrstne naraščaj za društveni pevski zbor. G. Komel nam je že znana kot skladatelj, ki dela brez velike reklame. Ko je Bog Oče darove delil, mu je nateršel največ skromnosti, zato mu je pa zmanjkalo za druge. Iz nastopov posameznih učencev se je videlo, da je g. Komel tudi dober učitelj.

V oddelku za gosli, ki ga vodi priznani glasbenik g. profesor Rudolf Lipizer, so nastopili učenci s tremi točkami prirejenimi za šolski orkester na lok. Vedeli smo že naprej, da bodo te točke podane z ono točnostjo in popolnostjo, ki smo je navajeni pri prof. Lipizerju; on ne da prej dragulja iz rok, dokler ni dobrega izbrusen. Učenci so se odlikovali po čisti intonaciji in brezhibni soigri, kakor da bi igral vedno le po en lok, po lepem držanju in lepem vodstvu loka. Dosedajni vsopredij koncertnih naših javnih skušenj niso vsebovali ansamblske igre — morda ravno zato, ker ni lahko doseči take čistosti in enakomernosti v skupnih nastopih. Zato nam ta točka ne kaže učitelja Lipizerja nič manj mojstra, kakor zadnja: Tartinijeva sonata v g-mollu, ki jo je igral na gosli g. Boris Mašera. G. prof. Lipizer uči komaj dve leti na zavodu in je umel v tej kratki dobi predstaviti nam v g. Mašeri izšolanega goslača. G. Mašera nastopa z občudovanja vredno gotovostjo in nastavljanju in vodstvu loka; intencija je čista do popolnosti, tehnika za tako kratko dobo učenja vzorna v vsakem pogledu, ritem izrazit. Navedeno sonato smo slišali že na nekem koncertu Pevskega in glasbenega društva. Takrat nam jo je podal sam g. prof. Lipizer. Ko smo jo slišali sedaj zopet, smo imeli dojem, da je učitelj udahnul učenca samega sebe.

Celotni nastop pevske in glasbene šole nas je navdal z zadoščenjem in zadovoljstvom. Šola sicer ne izkazuje velikega števila učencev kakor druge podobne, stoji pa kvalitativno na visoki stopnji, kar je zaslug njenih izvrstnih učiteljev. — k.

Politično-modne spremembe. V 160. številki videmskega »Giornale del Friuli« vključno razočarani vipavski dopisnik tega lista, da se župan Petrovič ne ukvarja več s politikom, ker izgleda, da je sedaj predelal na dolgo in široko vse njene faze: bivši avstrijski orožnik, slovenski narodni liberalce, za ugodnih časov komunist, fašist in sedaj slovenski narodni klerikalec.

Takole politično spričevalo izdaja vipavski dopisnik fašistovskega lista svojemu nedavnemu političnemu zavezniku. Grenko razočaranje zveni iz njega in pritaženo očitaje radi sramotnega izdajstva. Toda vipavski dopisnik dela g. Petroviču veliko krivico, kajti kaj more g. Petrovič za to, če je tako mehkužen, da si oblači vedno ono srajco, ki trenutno najbolj greje, naj bo to rudeča ali pa črna srajca. Take mehkužneze bi morali kurirati oni, ki imajo srajce v zalogi, in potem bi se zgodilo, da bi Petrovič ostal sploh brez srajce. Ali ko je pričela greti črna srajca in so mnogi v rdeči srajci zmrzovali, tedaj so se nastežaj odprla videmska skladišča, iz katerih so pričeli deliti tople črne srajce raznim Petrovičem, Cigojem, Lipovžem, Mozetičim in sploh vsem, ki so zanjo prosili. Mi smo že tedaj svarili radodarno-razsipne oskrbnike videmskih skladišč črnih srajc, da prosijo in nosijo ljudje črne srajce samo za tegadelj, ker je trenutno najbolj topla, da pa jo takoj slečejo, čim bo pričela njena toplota pojemati. Ker na Gorškem črna srajca ne greje tako prijetno in toplo, kakor je grela za Pisenti-jevih časov, je pričela na Gorškem

doba splošnega slačenja črne in iskanja nove srajce.

Na nas je sedaj, da poskrbimo, da ostanejo taki mehkužni sploh brez srajce! Vi pa, gospoda, spoštujte rajje pri našem ljudstvu njegovo pristno slovensko srajco, v kateri rajje zmrzuje, kakor da bi jo menjalo, ako nočete doživeti novih in še bridkejših razočaranj! — Nov most čez Sočo, Gorškemu mestnemu odboru je bil predložen v odobrenje načrt za nov most čez Sočo med Strašcami in Podgoro, katerega je po nalogu gorških mestnih podjetij izdelal tržaški inženir Cuizza. Po tem načrtu bi bil novi most 200 m dolg in 9,50 m širok ter bi stal po dosedanjem proračunu 1.200.000 lir, katere bi krili deloma država, deloma pokrajina, deloma gorško mesto in deloma trdka Brunner v Podgori, ki bi imela še največje neposredne koristi od novega mosta. Čez novi most bo tekla električna železnica, ki bo spajala preko ulice Treh kraljev (Viale XXIV Maggio) St. Peter s Podgoro in Ločnikom in za katero so dovršena že vsa pripravljajna dela. Čim bo zajamčena podpora vseh višemenovanih faktorjev, bo načrt predložen v odobrenje kompetentnim oblastim, naker se nemudoma pristopi k delu. Uresničenje načrta novega mosta bi brezdvomno prineslo Gorici in tudi njeni okolici velikanske koristi.

Občni zbor »Goriškega pianinskega društva«. V ponedeljek ob 8. uri zvečer se bo vršil v prostorih »Pevskega in glasb. društva« občni zbor »Goriškega pianinskega društva«. Vabljeni so vsi ljubitelji naših pianin, da se ga v polnem številu udeležijo. — Pripravljajni odbor.

Vukosava Vilhar roj. Rašič dr. Albin Vilhar poročena

Zaječar 12. VII. 1925 Postojna (528) Poslano*) Gospodu Petru Udoviču Trst.

Dragi tovariš, Z ozirom na svoječasni nalog, ki sva ga prevzela s tovarišem štolfo Josipom, da Te zastopava v Tvojem sporu z g. Leonom Pretnerjem, slušateljem tukajšnje univerze, Ti sporočam, da sva v smislu Tvojih navodil nasproti strani predlagala razčiščenje spora potom častnega razsodišča. V toku dopisovanja sva končno dala g. Pretnerju Leonu rok, v katerem naj bi pristal na to častno razsodišče. Ta rok je potekel dne 10. t. m. ob 12. uri dopoldne in nama g. Leon Pretner sploh ni dal nobenega odgovora, iz česar sledi, da priznava svojo krivdo.

S tem je najina misija končana, kar Ti s tem javljam jaz sam, ker je tov. Štolfa začasno odsoten. TRST, dne 11. julija 1925. S tovariškim pozdravom Ivo Daneu s. r.

Gospod Pero Udovič Trst.

Dragi tovariš, Prejeli smo prepis pisma, ki sta Ti ga pisala Tvoja zastopnika, tovariša Ivo Daneu in Josip Štolfa v zadevi z g. Leonom Pretnerjem ter jemljemo z veseljem na znanje rešitev, ki jasno izkazuje resničnost Tvojih trditvev ter priča o Tvoji neomadeževani časti. TRST, dne 11. julija 1925. S tovariškim pozdravom Slov. akad. fer. društvo »Balkan« v Trstu.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon veleva.

MALI OGLASI

- SODARSKI vajenec, močan, se sprejme. Via Foscolo 42. 945
SIVILJA, Angela Bizjak - Saksida, se priporoča; pride tudi na dom. Greta 4. 946
HLEV - skladišče se da v najem. Vratarica, via Molino a vento 70. 947
SKLADIŠČE - hlev se da v najem. Vratarica, via Bergamasco 9. 948
HISNE vsake starosti, kuharice, sobarice in drugo osebje za hotele v Trstu in zunaj se iščejo. Urad Via Machiavelli 24. Trst. 950
SINGER-jev šivalni stroj, zajamčen 20 let, se prodaja na obroke. Kupujejo se stari stroji. Acquedotto 60. 951

PRODAM močno žensko kolo za L. 350. Trst, Piazza tra i Rivi 1, V. Rojan - Sore. 949

KLEPARSKEGA delavca in učenca, iz boljše družine, sprejme Lakovek, kleparska delavnica. Milje (Muggia). 952

DVA IZURJENA čevljarska vajenca iščem. Jelen, Molino a vento 11. 953

SIVILJA, prvovrstna moč, izvežbana na Dunaju, v Zagrebu in Budimpešti, izdeluje vsakovrstno oblačilo. Priporoča se boljšim družinam. Pride na dom. Viale XX Settembre 9, vrata 10. 954

KROJNA IN MODNA ŠOLA otvori v kratkem letne tečaj. Vpisuje se v ulici Lavatovo št. 5. Voditeljica Tiny Donda — Klampterer. 955

BABICA sprejema noseče. Via Madonna 10, II. 956

ANTON GULIČ, Sežana 31, trgovec z jestvinami in raznim blagom, naznanja, da je odprl podružnico v Senožečah (hiša ex Zadnik). Blago izbrano! Konkurenčne cene! 957

TRGOVSKI POMOČNIK, star 18 let, išče službe na deželi. Maks Gerbic, Ročinj. 958

SREČO, preteklost in bodočnost življenja pove kiromant v Via della Pietà 12, vrata 6. Govori slovensko. 959

DALJNOGLEDE, prizmatične, kupuje optik Giusio Hirsch, Via Mazzini 36, Trst. (906)

SIVALNE stroje »Gritzer«, najboljšje vrste in dvokelesla dobite samo pri mehaniku L. Petrič, Trnovo, Il. Bistrica. (915)

L. OBLAK v Ilir. Bistrici, išče za takoj vrtnarja, ki bi se razumel tudi v sadjereji in čebeloreji. Hrana in stanovanje v hiši; plača po dogovoru. 932

LEPO POSESTVO, 2000' sežnjev, z raznimi hišicami, obdelano, dobičkanosno, oddaljeno 5 minut/od tramvaja, se prodaja v celoti ali na polovico. Tadej, Via Istituto 46, vrata 9. 934

TRAVERZE, rabljne, visoke P 12 do 34 cm dolgo 6.30 do 6.70 kupi takoj Fran Repič, trgovec v Ajdovščini. 935

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

STROJ za grušč in pegel (Steinbrecher in Walzwerk) kupim. Veloslav Benko, Rihemberk. 944

G. DOLLINAR, Trst, Via Ugo Polonio št. 5 (prej Via Bacchi) telefon 27-81, uvaz. izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 51

Prodaja državnega posestva

Rekav občina Postojna Dne 15. julija 1925. ob 9. uri se bo vršila pri Finančnem nadzorništvu v Trstu javna dražba za prodajo gorinavedenega posestva v skupnem obsegu 127.233 m². Dražba se odpre na podlagi vrednosti L 32.000. Pogojna cena se bo plačala v desetih enakih obrokih od katerih se bo plačal prvi obrok tekom desetih dne po odobritvi pogodbenega zapisnika in drugih devet desetink v devetih enakih letnih obrokih z zakonitim postopnim obrestmi. Interesenti naj se obrnejo za natančnejša pojasnila na finančno nadzorništvo.

Vojna odškodnina

Sestava vseh dokumentov (tabularni izveščki, sodne izveščbe, anagrafična in druga spričevala), ki jih zahteva kr. Finančno nadzorništvo. Vsako pokroviteljstvo v zadevi vojne odškodnine. Prejudimi na konkordate. Specijalizirani urad za vojno odškodnino RAG. GIUSEPPE BELLIZZI - Trst, Via Tiziana Vecellio 9, I. 529

Naša zavarovalnica "UNION" je največja svetovna zavarovalnica. Delniški kapital Fr. 20 milijard, zav. kapital v veljavi čez 70 milijard Fr. Ustanovljena 1828. Generalni zastopnik AVGGIO RAVNIK - GORICA Via Barzellini št. 2, I. 43 - Zastopniki se še sprejemajo. —

AVTOMOBIL »Diatto«, šest sedežev, v dobrem stanju, precej poceni naprodaj. Ponudbe na brata Leban, Tolm.n. 923

TRGOVINA OBUVALA Via G. Vidali št. 9 prej Via Scorzeria, poševno Corso Garibaldi. NOVI DOHODI 5000 parov ženskih čevljev v vseh barvah. 5000 parov moških čevljev črnih in v barvah. 10.000 parov čevljev za otroke in sandalov vseh vrst in mer. Izdelovanje opank v vseh modernih barvah. Najnižje cene v Trstu.

Slovensko, delavsko, obrtniško kons. in gospodar. društvo »Jadran« vpisana zadruga z omejenim poroštvom v Trstu, ulica Industria št. 10 (Sv. Jakob) vabi na

VIII. izredni občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo, dne 26. julija 1925, ob 15. uri v društvenih prostorih. DNEVNI RED: 1. Volitev odbora. 2. Slučajnosti. ODBOR.

Ako v določeni uri ne bi zadostovalo število članov, se bo vršil občni zbor uro pozneje in bo sklepčen ob vsakem številu navzočih.

Suhe gobe v vsaki množini in po maksimalni ceni kupuje Sever & Comp. - Trst Via Machiavelli 13 Prodajajo se vsakovrstna jamčena sementa po konkurenčnih cenah.

TRI TRI-SODA Mati je zadovoljna in srečna, ker je brez truda končala perilo z vodo TRI. Opere brez kuhanja. Razkroji umazanost, pobeli in ne razje. Stane malo izda dosti.

A. FENDERL & C. - Trst

GIUSEPPE SPECHAR - TRST Via S. Caterina 7, vogal Via Mazzini Veliki dohodi blaga za moške in ženske obleke najlepših in najzadnjih novosti po konkurenčnih cenah. Specijaliteti angleškega in češkega blaga. Dežni plašči, jopiči iz alpaga, telovniki fantazija.

KMETIJSKO - TRGOVSKO DRUŠTVO Via Raffineria 4 - TRST - Telefon 3E-75 NABAVALJA vsakovrstna vrtna, travnata in cvetlična semena, umetna gnojila: tomaževo žilindro, čilski soliter, superfosfat itd. žveplo, modro galico, angleško, mlalilnice, čistilnice za žito, poljedelske stroje: slamoreznice, navadne pluge in obračalnike, grozdne mlince in stikalnice, sprojnične sesalke, žveplalnike, škropilnice, kose »Merkur« šape, vile itd. oves, koruzo, sezamove tropine, kladno apno, laneno seme, bisulin itd. KUPUJE drva za kurjavo, oglje, med, ovčji sir, maslo, mleko in druge kmetijske pridelke. SPREJEMA v shrembo in v komisijsko razprodajo vsakovrstno blago. POSREBUJE po zelo ugodnih pogojih in na podlagi prvovrstnih jamsjev posojila in denarne vloge kakor tudi zavarovanja proti toči, ognju in za slučaj smrti. Ugodna prilika za poljedelce, preprodajalce in trgovce!

TRGOVSKO OBRITNA ZADRUGA v TRSTU registrovana zadruga z neomejenim jamstvom VIA PIERLUIGI DA PALESTRINA 4, pritišlje Obrestuje hranilne vloge, počeni s 1. januarjem 1925 po 4 1/2 Večje vloge, vezane na odpoved, po dogovoru. Davek na obresti plačuje zavod sam. Trgovcem in obrtnikom otvarja tekoče čekovne račune. Sprejema tudi vloge na tekoči račun v Dinarjih ter jih obrestuje najugodnejše. Daje posojila na menično poroštvu, zastavo vrednostnih papirjev, ali dragocenosti in vknjižbe. Eskomptira trgovske efekte. Uradne ure od 9-1 in od 3 1/2-5 1/2 pop. Poštno-hran. račun št 11/1327. Telefon 16-04.

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA: (100)

Moč preteklosti

Roman v treh delih. Iz rusčine prevedel Ivan Vauk.

»V tem času se je gospod Felicio zatopil v delo, ki ga jaz nisem razumel. Iz svojega doma je velel prinesiti kovček z različnimi pripravami in meni nepoznanimi zelišč in mazili. Med temi je bila nekakva vrtna podobna vosku. Grel je to tvarino v vodi, in ko sem ga vprašal, kaj dela, je odgovoril s tajinstvenim nasmehom: — Pripravljam presenečenje za vas in mladega grofa.

roka nekoliko bolj bele in rožnate barve kakor živo telo.

— Ta roka je mehanična in more vršiti nekatere gibe; grof naj nosi rokavico, in komur ni znana vsa zgodba, ne bo ničesar opazil, je pripomnil samozadovoljno Felicio. — Naučil sem Zena, kako mora mehanizem prilagoditi k zapetju in kako mu je zjutraj in zvečer umivati rano z neko esenco, ki sem mu jo dal in z balzomom, od katerega se bo rana naglo zacelila. — je dostavil.

»S solznimi očmi sem objel čudežnega človeka, ki mi je v težkih dneh strašne izkušnje bratovski pomagal in me tolažil.

— Jaz sem izpolnil samo svojo dolžnost, gospod grof, — je odgovoril veselo na moje zahvalo. — Menim, da se bo naš bolnik jutri prebudil s polno zavestjo in da ne bo manj potr, če ne bo takoj zapazil svoje pohabjenosti. Prehudo razburjenje bi utegnilo škoditi ozdravljenju. Ko se bo do dobrega umiril, naj se obhaja, to ga bo dvignilo in očistilo.

»Vkljub temu je bilo prebujenje težko. Paolo je molčal, z mračnim pogledom je motril umetno roko, a potem je zašepetal: — Oh, oče, čemu me nisi pustil umreti!..

»Nekaj dni se je popolnoma zatopil v mračno molčanje, toda jaz sem dobro videl, da divja v nje-

govi duši nevihta obupa. Vendar pa je poslušal naš nasvet, se obhajal, nato se je umiril in se nekako sprijaznil s svojim položajem. Izbral sem ta ugodni trenutek in mu povedal, kaj sem ukrenil in mu rekel, da bo mogel čez tri tedne odpotovati v Ferraro k ženi.

— Čemu? — je izpregovoril. — Preveč sem pretrpel, preveč zločinov sem napravil, da bi mogel živeti mirno in srečno. Pa še to, ali bo hotela imeti za moža pohabljenca?

— Poslušaj, — sem mu rekel, — pozabil boš na to nesrečo, postal boš oče in nimaš pravice onesrečiti novo žrtev s tem, da zapustiš bitye, ki te obožuje. Tvoj naslednik ti povrne vnovič veselje do življenja.

»Bridkost in obup, ki sta polnila srce nesrečnega, sta pri tem pogovoru bruhnila na dan. — Moj naslednik? Saj bo ravnotako preklet kakor jaz. Bolje bo če ga dam ubiti pri rojstvu, kakor da ga pustim v oblasti tle usode. Girolamo se ni še nasitil z našo krvjo in z našimi solzami! — je rekel s pretiranim, ogorčenim glasom.

»Skušal sem ga tolažiti, toda on je ostal otožen in molčeč. Martin je medtem prinesel od Bianke pismo. Z najbolj nežnimi izrazi je prosila moža, naj se vrne, kakor hitro mu bo zdravje dopuščalo, ker

ga silno želi videti kakor slepec, ki hlepi po luči. Sklenil sem, da sam odpeljem Paola v Ferraro in on ni ugovarjal, ko sem določil dan odhoda.

»Mračni, molčeč, s povešeno glavo je jezdil poleg mene, ko sva zapustila Montignoso; z žalostjo in boljo v duši sem opazoval izpremembo na njem. Zelo je shujšal in bil videti višji; obličje je bilo nezdružljivo bledebo, oči so zarele kakor v vročici, a v črnih laseh so zablestale srebrne niti. Najbolj žalostno pa je bilo gledati bridki, trpeči izraz na njegovem obličju.

»Bianca ga je sprejela s strastno nežnostjo in si je vidno prizadevala skriti vtis, ki ga je nanjo napravila njegova izprememba. Na zunaj je šlo vse v redu. Udal sem se prošnji svoje neveste ter obljubil, da ostanem do otrokovega rojstva.

»Nekega jutra, kake tri mesece po najinem prihodu, je Bianca vstopila v mojo sobo vsa iz sebe in v solzah.

— Oče, povej mi, zakaj se je Paolo tako izpremenil? Ne poznam ga več. Po cele ure molči, so zapira v svojo sobo, včasih kaže čudno, nekako mrzlično nežnost napram meni, včasih pa se mi izogiblje. Ne slišim več njegovega prejšnjega smehaj izogiba se vsakemu veseleju in raztresenosti.

— **Ustje.** Danes v nedeljo dne 12. julija se bodo igrali na Ustju Krekove «Tri sestre», igra v treh dejanjih in «Caroleje brivnica», burka. — Iz prijaznosti sodelujejo: pevski zbor iz Šmarja in pevski zbor iz Ajdovšine pod vodstvom dr. Vuča ter druga sosedna pevka društva. V slučaju slabega vremena se bo veselica vršila na 26. t. m. — Pričetek ob 4. uri popoldne na dvorišču g. M. Bratina na Ustju št. 28. Med odmori bo sviral tamb. zbor iz Dobravelj.

— **Letošnja proslava 9. avgusta v Gorici.** Gorica se pripravlja, da proslavi letošnje obletnico njenega prvega zavzetja od strani italijanske vojske nadvse slovesno in svečano. Tege dne izroči namreč centralno vodstvo «narodne zveze bojnikov» goriskemu odseku «Zveze» osebni prapor, ki se lahko smatra za dar italijanskih bojnikov goriskim tovarišem. Ob tej priliki pridejo v Gorico bojnikov iz cele Italije in tudi iz nozemstva, kakor na pr. iz Aleksandrije v Egiptu, Bruselja in Pariza. Kakor se zatrjuje, se udeležita goriskih svečanosti tudi minister za notranje zadeve on. Federzoni in podtajnik v predsedstvu ministrskega sveta on. Suardo. Ni izključeno, da prideta ob tej priliki v Gorico tudi prestolonaslednik Umberto in ministrski predsednik Mussolini. Pri svečanostih bo sodelovala goriska vojaška posadka in tudi oddelek videmske konjice. Zjutraj se bo vršila na Travniku slovesna izročitev praporja, pri čemer nastopi kot slavnostni govornik član komisarskega triumvirata «N. z. b.», popoldne pa bo govoril na dvorišču goriskega gradu minister za notranje zadeve on. Federzoni. V ravnokar minulem tednu se je vršil sestanek goriskih mestnih organizacij, na katerem je bil izvoljen poseben pripravljalni odbor, kateremu je bila poverjena skrb za priprave, da bo svečanost dostojno izpadla.

— **Uničujoč požar v Planini.** V Planini se je vnela hiša posestnika Antona Lahačarja, ki je v razmeroma kratkem času postala skoraj popolnoma žrtev plamenov. Po požaru povzročena škoda znaša približno 20.000 lir.

— **Napad besnosti.** V petek je popadla umobolnega Ivana Semenciča iz St. Vida pri Vipri, ki se je lečil v goriski bolnici usmičenih bratov, tako besnost, da je pričel razbijati vse, kar mu je prišlo pod roko. Prihitevšim sanitajcem se je le s trudom posrečilo ukrotiti razbesnela Semenciča, nakar ga je «Z. križ» odpeljal na bolj varno mesto, v norišnico v S. Osvaldo pri Vidnu.

— **Prvačina.** V nedeljo, 5. t. m., je priredil tukajšnji dramatični krožek Medvedovo dramo v štirih dejanjih «Na dnu življenja», ki je kljub težkim vlogam, zelo dobro izpadla. — Hvalevredna so tudi bratska pevka društva iz Dornberga, Orehovlj in Vogerskega, ki so pred igro in med dejanji z zbranimi pesmicami vzdrževala dobro razpoloženje.

Z veseljem, tako nekako izza kulis, opazujem novo prebujevanje naše vasi na dramskem polju, v čast sebi in narodu.

Najprijetnejša mi je bila novica, da se «Dramatični krožek» zopet pripravlja na novo uprizoritev, in sicer novega ljudskega igrokaza «Mladi gozdar», ki je še v rokopisu in bo prvič uprizorjen na pri nas pod vodstvom pisatelja.

«Mladi gozdar», ljudski igrokaz s petjem v petih dejanjih in z uvodom, je dramatizacija izvršnega romana «Mladi gozdar», ki je izšel lansko leto že v tretji izdaji v «Nar. tiskarni» v Gorici. Kdor ga ni še čital, naj si ga naroči v Gorici v Narodni tiskarni ali knjižarni. — Prepričan sem, da nato obišče igro, ki je bila že od več strokovnjakov pohvaljena.

Toliko za danes; vse druge podatke podam ob pravem času. — Prvačkovec.

Loterijske številke

izzrebane dne 11. julija 1925.

Bari	39	64	50	31	84
Firenze	37	59	84	18	35
Milano	12	64	51	70	63
Napoli	52	15	72	71	23
Palermo	42	85	62	68	70
Roma	54	—	—	—	29
Torino	36	59	38	63	33
Venezia					

Znanost in umetnost

— **Geografski vestnik**, časopis za geografijo in sorodne vede je naslov novi važni znanstveni publikaciji, ki je začela izhajati v Ljubljani v založništvu «Geografskega društva v Ljubljani». Te dni je izšla prva številka s lično zunanjo obliko, katera prinaša na 80 straneh sledečo vsebino: Dr. V. Bohinec (Ljubljana): Razvoj geografije v Sloveniji (z eno sliko v tekstu); univ. prof. dr. Ehrlich: Geografija in etnologija; dr. I. Rus (Ljubljana): Morfogenetske skice iz notranjskih strani — I. Notranjski ravnin (z eno sliko v tekstu); univ. prof. dr. A. Gavazzi: Geografski razpored največje in najmanjše mesečne množine padavin na Balkanskem polotoku (z dvema karticama, pril. 1); F. Baš (Kamenče): Hmeljarstvo v Savinjski dolini (s karto, pril. 2.); dr. I. Rubčić (Split): Dužina obale, broj otoka i luka države SHS; un. prof. dr. A. Gavazzi (Ljubljana): O meteoroloških postajah v Sloveniji (s karto, pril. 3.); M. Hafner (Ljubljana): Alpski varstveni park v Dolni sedmih jezer (s karto, pril. 4.); Geografske novice (uredil prof. dr. V. Sarabon, Ljubljana). — Književnost. Dr. J. Rus: Slovenska zemlja (prof. F. Seidl, Novo mesto); dr. J. Wenzel: Zur Bildungsgeschichte des Laibacher Feldes und Laibacher Moores (prof. A. Melik, Ljubljana); D. Cree: Yougoslav - Hungarian Boundary Commission (prof. dr. B. Svetelj, Ljubljana); dr. R. Savnik (Ljubljana): Pregled doslej izdanih jugoslovanskih zemljevidov države SHS in Balkanskega polotoka. Geografsko društvo na univerzi v Ljubljani.

— **Geografski vestnik** bo izhajal dvakrat na leto in bo posvečal svojo pažnjo tudi narodnim vprašanjem. Priporočamo to važno publikacijo pri kateri bodo sodelovali jugoslovanski strokovnjaki na polju geografije in sorodnih ved, našim ukaželnim čitateljem najtopleje. Naroča se na naslov: Geografsko društvo, Ljubljana, univerza. Plača se potom priložnice, ki se priloži bodisi za eno številko 25 dinarjev ali za celo leto takoj 50 dinarjev (oziroma odgovarjajočo vrednost v lirah).

DAROVI

V počestčenje spomina pok. Josipa Pargercarja z Doline, daruje Karlo Šiškovič, Crnkai — Herpelje-Kozina; lir 10 Solsk. društvo in L. 10 Dijaški matici. Denar hrani upravištvo. Za relikvijo šole pri Sv. Jakobu so darovali: Gg. Besednjak Anton in Rodela Anton po L. 5; Samec Miha L. 3; Zerjal Avgust L. 2;

skupaj L. 15. Srčna hvala! (Denar hrani podružnični predsednik). Srčkana «diktatorca» je nabrala na pobudo g. Frana Udoviča star. med izletniki Glasb. Matice v Repentabor L. 16, in sicer polovico za šentjakobsko in polovico za sveitovansko podružnico Šol. društva. Za slednjo imenovano sta darovala Stanko Godina, tovarnar mila, L. 5 v proslavo blagovestnikov in Neimenovani Milko L. 50. Denar hrani blagajnik. Srčna hvala!

ZOBOTEHNIČNI AMBULATORII

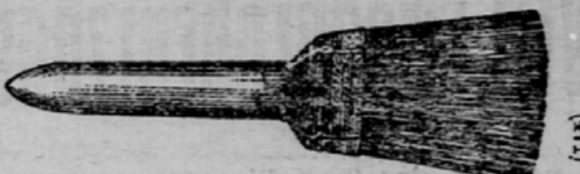
Dr. S. SAKLER E. CULIAT
univ. med. zobotehnik
TRST — Via Istituto 21 — TRST
od 9 do 12 in od 15 do 18 (511)
OPČINE — Restavracija Simončič
V nedeljah od 9-18. V četrtkih od 9-14
— ZADNJI MODERNI SISTEM —

MIRODILNICA

MARIO FERLIN

Sv. Marija Magdalena zgornja 2 Bivio. Tel. 774
Podružnica Via Cavour 10 (Vojal Via Madonna del Monte)
prodaja na debelo in drobno. 63
Barve, laži, copiči, šipe, žebliji, cement, sadra, žveplo, modra galica itd. — Postrežba na dom.
Bogača izbira slikarskih vzorcev (štampe)
Velika izbira cepilnih potrebščin
Zaloga mazila „MIRBONA“ za čevlje

LUIGI GREGORICH

TRST — VIA GINNASTICA ST. 15.

Röntgenološki zavod

za zdavljanje in diagnostiko primarija 67

dr. A. de Fiori

v Gorici, Corso Vitt. Em. III. št. 14
Sprejema od 9-2 in od 2-4

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

r. z. z. o. z. v Ljubljani. Telefon št. 9
Mestni trg št. 6

obrestuje vloge zelo ugodno in sicer:

- vloge, ki jih izplačuje brez odpovedi po 8%
- vloge z enomesečno odpovedjo po 10%
- vloge z trimesečno oddovedjo po 12%
- vloge s šestmesečno odpovedjo po 14%

Jamstvena glavnica za vloge znaša že nad 11 milijonov Din.
Posojila daje le proti popolni varnosti na vključbo in na poroštvo.
Inkaso faktur in menic. Trgovski krediti.

CASSA DI RISPARMIO

UNITA AL MONTE DI PIETÀ DI GORIZIA
DI FONDAZIONE CONTE THURN

Ustanovljen leta 1831 (GORIŠKI MONT) Sedež: Via Carducci 2

OPERACIJE ZAVODA

Hranilne vloge in vloge na tek. račun. Posojila na nepremičnino z eno zapadno dobo, s plačilom na obroke in z amortizacijo

Tekoči računi z jamstvom na vključbo, menice in vrednostne papirje. — Posojila občinam in javno priznanim korporacijam. — Predujmi in posojila na vrednostne listine. — Nakup

vrednostnih listin ter v tekočem pololeti zapadlih odrezkov. — Eskomptovanje in reeskomptovanje menic.

Brezplačno izdavanje nakazil na „Banca d'Italia“ in na „Istituto di Credito delle Casse di Risparmio Italiane“ v Rimu. — Navadna hramba ter uprava vrednot. — Sodni pologi. — Sodni pologi.

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine **Viale XX settembre 94** (prej Acquedotto) na drobno in za družine **Via Giuliani 32**. — Telef. 2-41

Priporoča se lastnik **FR. ŠTRANCAR** (47)

Srebrn denar, zlato, briljante
kupuje po najvišjih cenah edine

Alojzij Povh
na Piazza Garibaldi št. 2
prvo nadstropje (62)

Ako kvarijo vaš obraz mozolčki madeži pege trdnice efelis bule tvori eczemi

in vsi v to vrsto spadajoči kožni izbruhi, ki skrivajo lepoto obraza in škodijo mehkoobi kože in ki se porajajo posebno v vročih mesecih vsled močnega solnca, se zdravijo uspešno z antifelidicno vodo «Pearlmax», ki je gotovo sredstvo, rahljivo z največjo lahkoto in ki je na prodaj v vseh lekarnah. 65

Glavno zastopstvo za Italijo

I. LEVI & C.
Reka-Fiume (55)

Insertirajte v «Edinosti»

Najboljši šivalni stroji so

I. R. I.

Najboljši material. Največje jamstvo.

Brezplačen pouk v vezenju. Posebni stroji za šivanje in vezenje L. 570.—, zaklopni z dvema predaloma L. 720.—. Izbira inozemskih strojev po najzmernejših cenah. Zaloga šivalnih strojev in potrebščin

24 Cervellini, Trst, Via G. Carducci 27
Na zahtevo se pošljejo ceniki.

Pravimo Vam samo to:

Predno kupite (48)

Pohištvo
oglejte si največjo izbero pri **M. STEINER**

45 Via Geppa 15 in 17 Via Geppa 15 in 17

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva
tvrdke
ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Rettori št. 1 — Via Maicanton št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izberli.

ŽIVNOSTENSKÁ BANKA

Središnjica v Pragi Podružnica v Trstu Ustanovljena l. 1868

Lastna palača: Ulica Roma 7

Delniška glavnica Kč 200,000,000.— Rezerve Kč 172,000,000.—

PODRUŽNICE: Ml. Boleslav, Bratislava, Brno, Šumperk, Brno, Čáslav, Hradec Králové, Hlávka, Klatov, Vary, Klatov, Kolín, Litvitz, Kolín, Olomouc, Nov. Buzová, Roudnice, Písek, Plzeň, Prostějov, Tabor, Teplice-Sanov, Trst, Usti n/L, Duni, Spatja. — AFFILIACIJE v Nemški Avstriji, Jugoslaviji, na Poljskem in na Ognemem.

BLAGOVNI ODDELEK SAFES

Izvršuje vse bančne poste pod najboljšimi pogoji. — Izdaja nakaznice (vaglia) Banca d'Italia prosito provizijo.

Brzojavni ŽIVNOSTENSKA - Trst 60 TELEFONI: 1078, 1089, 2157, 4312

PRILIKA!

Skladišče Via Carducci 22

nadaljuje (225)

veliko razprodajo kuhinjskih predmetov po najugodnejših cenah

Mestna hranilnica ljubljanska

(GRADSKA ŠTEDIONICA) V LJUBLJANI (GRADSKA ŠTEDIONICA) 451

STANJE VLOŽENEGA DENARJA preko 125 milijonov dinarjev ali 500 milijonov kron. — **SPREJEMA VLOGE** na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. **ZLASTI PLAČUJE** za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti. **JAMSTVO** za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči za nje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi sodišča denar mladoletnih. Župni uradi cerkveni in občine občinski denar. — Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je **denar popolnoma varen.**

Pohištvo

luksozno in navadno

Gelosa Beniamino & Figli

TRST

Via Carducci št. 20

Telefon 42-33

Specijaliteta masivnih sob iz bukovnega lesa, po zmernih cenah. (375)

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerve Dinarjev 60.000.000.—
Telefon: 5-18, 22-98
PODRUŽNICA V TRSTU
CENTRALA V LJUBLJANI
Glavnica in rezerve Dinarjev 60.000.000.—
Telefon: 5-18, 22-98

Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4%, na tekočih računih po 4 1/2% vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: GORICA, Brežice, Celje, Cernomej, Kranj, Logatec, Maribor
Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo
Blagajna je odprta od 9 1/2—12 1/2 in od 14 1/2—16 41

Podružnice: Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split